

Головний сільськогосподарський регіон – це регіон із своєрідними культурними особливостями, які сформувалися внаслідок різноманітних звичаїв, поглядів, традиційного способу життя різних етнічних груп, що мешкають на його обширах. Загалом це регіон невеликих містечок та окремих ферм, де міське життя тісно переплітається з сільським. Населення сільськогосподарського регіону з політичної та соціальної точки зору досить незалежне, твердо вірить лише тому, що перевірено практикою, і не дуже піддається впливові різноманітних нововведень, до чого так схильне населення великих міст та різних перехідних зон між регіонами. «Середня Америка» – таким словосполученням нерідко визначають цей регіон.

Населення сільськогосподарського регіону в основному складається з переселенців з північно-західної Європи, які заселяли ці великі території ще до кінця XIX століття. Пізніші емігранти, що прибували вже в основному із Східної Європи та країн Середземного моря, зіткнулися з тим, що кращі землі вже зайняті їхніми попередниками, і тому осідали в основному в містах промислового регіону.

ОСОБЛИВОСТІ ПРИРОДИ ТА ДОВКІЛЛЯ

Перші переселенці, які перетинали Аппалачські гори та східні Внутрішні рівнини, загалом були зайняті пошуками засобів для виживання, а потім забезпечення хоча б мінімального рівня прожиття. Якщо не брати до уваги певний опір місцевого індіанського населення та звичну суворість дикої природи, загалом можна сказати, що ці місця виявилися досить сприятливими для них. Більша частина території сучасних штатів Огайо, Індіана та низовини штату Мічиган була вкрита могутніми змішаними лісами. Ці ліси вказували досвідченим новоприбульцям зі сходу, де лежать найкращі ґрунти в регіоні. Тут можна було дістати також достатню кількість палива та будівельного матеріалу. На західній околиці штату Індіана, а також далі на захід у штаті Іллінойс та на південь у Західній Вірджинії ці ліси переривалися подекуди великими галявинами, які все частіше зустрічалися далі на схід та на південь і ставали все більшими. За винятком долин річок та великих пагорбів, вкритих лісами, загалом Іллінойс, Айова, частина південної Міннесоти й північна частина сучасного штату Міссурі – це лісостеп. На той час, коли перші поселенці

почали розселятися в центральній, південній та північній частинах штату Айова, суцільних густих лісів тут вже не існувало.

Загалом існування дерев – це хороший індикатор, який вказує, що на даній території достатньо вологи і можна вирощувати сільськогосподарські культури. За винятком північно-західної частини і окремих районів у штаті Мічиган та на сході штату Вісконсин у головному сільськогосподарському регіоні загалом випадає в середньому понад 75 сантиметрів опадів на рік. А на його півдні інколи випадає навіть до 100 сантиметрів опадів. Надзвичайно важливим є також те, що у більшості основна частина вологи випадає тут між кінцем квітня та початком листопада, тобто протягом періоду вегетації. Для нормального росту рослин важливо також, що, скажімо, протягом десяти років кількість опадів практично залишається незмінною. Влітку опади нерідко випадають у формі грозових злив, інколи вони супроводжуються ще й великим градом та сильними вітрами. Але навіть у цьому випадку місцеві фермери зазнають, як правило, значно менших втрат на своїх полях, ніж ті, чий ферми стоять на відкритих рівнинах.

Як і більшість внутрішніх регіонів Сполучених Штатів, цей район характеризується значними перепадами температур. Найнижча зимова температура на даній широті часто може бути набагато нижчою, ніж навіть у значно північнішому регіоні. Так само і літні температури часом сягають позначки, звичайної для значно південніших регіонів. Так у Пеорії, штат Іллінойс (поруч з умовним центром сільськогосподарського регіону), середня температура січня становить -4 градуси за Цельсієм, тоді як середня температура у липні – +24.

Для виробників сільськогосподарської продукції жарке літо означає гарний врожай, а для звичайного жителя цієї місцевості літо – це сумне поєднання спекотних днів, жарких ночей та високої вологості. На противагу цьому зими тут довгі, понурі і досить холодні.

Так само як місцевий клімат загалом дуже сприятливий для ведення сільського господарства, місцевий рельєф також досить зручний для цього. В основному він помірно хвилястий, тут існує лише кілька невеликих зон або дуже пласких, або з високими пагорбами. Помірність рельєфу

означає, що значну частину даної території можна обробляти, а поля можуть мати розміри, найбільш прийнятні для обробітки без значного ризику можливої ерозії.

Як тільки було винайдено різноманітні сільськогосподарські машини, їх відразу ж почали застосовувати в регіоні. Розсіяні пагорби та численні ручаї, що омивають безколючні розлогі простори, створюють чудові можливості як для ведення лісового господарства, так і для випасання худоби. Горбкуватий рельєф звичайно забезпечує достатній водовідвід і не дає утворюватися великим болотам.

Особливості рельєфу більшої частини сільськогосподарської зони сформувалися під впливом тієї ж самої гляціальної активності, що і бухти та затоки в районі мегалополюса. Тоді товсті масиви льоду сповзали все далі на південь з території Канадського щита, стинаючи і вирівнюючи під час цього повільного руху верхівки горбів, сформованих з м'яких осадкових порід. Уламки порід, зірвані льодом, разом з ним переносилися в інші місця і в основному осідали у долинах між цими «обезглавленими» пагорбами. Коли згодом льодовики відступили, вони залишили людям на згадку про своє існування кілька ліній пагорбів, трохи вищих за навколишні, сформованих переважно з цих уламків. Колосальна кількість талої води, що стікала з танучих льодовиків, вимила долини для кількох великих річок. Так з'явилася долина річки Іллінойс на південному заході від озера Мічиган та долина річки Гудзон з річкою Могаук на південному сході від озера Онтаріо. Завдяки більш високому положенню території, де зараз лежать Великі озера, в цей період водою були вкриті великі обшири сучасної суші на південь від Чикаго, на південь від Сагінав Бей у штаті Мічиган і рівнина навколо озера Блек Свамп (Чорне болото), яка простирається від Толедо у штаті Огайо до Форт-Вейн у штаті Індіана.

В центрі північної частини штату Кентукі лежить досить значна територія, яку багато хто виключає за межі сільськогосподарського регіону. Басейн Блуґрасс, чи рівнина Блуґрасс – територія з рівнинним рельєфом і високопродуктивними сільськогосподарськими землями – лежить на краю Аппалачського плато. Ця рівнина, лише з невеликими підвищеннями територія є залишком карстового поля, що колись утворилося з товстого шару вапнякової корінної породи. Вапняк досить легко розмивається текучою водою, через це багато особливостей рельєфу з часом зникає безслідно. Вода вимиває у вапняках також великі печери із сталактитами та сталагмітами всередині, які інколи тягнуться під поверхнею землі на десятки кілометрів. Печера Мамонта на південному сході цього басейну є, мабуть, найбільш відомою в цьому регіоні.

Грунти у сільськогосподарському регіоні досить якісні, як правило, вони набагато вищої якості за так звану середню якість, але їх не можна віднести до найкращих ґрунтів.

За винятком центральної частини штату Іллінойс, центральної та південної частини штату Вісконсин, ґрунти на захід від центральної Айови переважно бурі лісові. Вони сформувалися під впливом помірної зволоженості і є територією поширення листяних та змішаних лісів. Оскільки тонкий поверхневий шар цих ґрунтів має не досить гумусу, ці ґрунти містять достатню кількість мінералів та поживних речовин для ведення на них продуктивного сільськогосподарства. Загалом ґрунти у східній частині сільськогосподарського регіону, щоб і надалі залишатися високопродуктивними, вимагають лише старанної оранки, певної сівоzmіни та своєчасного внесення сільськогосподарського вапна.

На заході регіону, а також на більшій частині штату Іллінойс, лежать чорноземовидні ґрунти. Найбагатші серед інших типів ґрунтів на поживні речовини, вони найкраще підходять для вирощування зернових. Ці ґрунти виникли на територіях, вкритих різотрав'ям, а не лісами. Різні їх підвиди мають різний колір – від темно-коричневого до чорного, що свідчить про високий вміст органічних решток. Їх вирізняє також товстий шар залягання – від 50 до 150 сантиметрів.

Виняток у цьому регіоні становлять алювіальні ґрунти, які можна знайти по долинах великих річок та на місці колишніх озер, а також ґрунти боліт. Обидва ці види ґрунтів теж мають високий рівень родючості, але вони вимагають додаткового обробітки.

Рельєф сільськогосподарського регіону надзвичайно зручний для створення розвинутої транспортної мережі. Навіть ще до виникнення залізничного транспорту та облаштування потужної мережі автомобільних доріг, за допомогою використання річок та озер цього регіону було налагоджено легке й недороге перевезення товарів до міських центрів на східному узбережжі і далі до основних торговельних портів.

Перші поселенці почали освоєння цієї території з долин великих водних шляхів. Південне узбережжя Великих озер, річки Огайо, Іллінойс, Вабаш, Вісконсин на схід від Міссісіпі, а також річка Міссурі на захід до Канзас-Сіті, – всі вони використовувалися першими переселенцями для пересування по території країни та для транспортування ними своєї продукції. Східні Великі озера надавали можливість перевозити товари через річкову систему Могаук-Гудзон безпосередньо до Нью-Йорка. Решта річок є так чи інакше притоками річки Міссісіпі і тому становлять з нею єдину, майже безперешкодну, систему транспортування товарів за допомогою невеликих річкових суден та барж.

Місто Детройт у штаті Мічиган з'явилося спершу як прикордонний військовий форт, а згодом перетворилося на визначний центр реалізації сільськогосподарської продукції. Місто, назва якого французькою мовою означає «уще-

лина», стоїть на чудовому перехресті між провінцією Онтаріо в Канаді та штатом Мічиган і шляхом з північних озер в озеро Ейрі. Території на півдні штату Мічиган не настільки багаті з сільськогосподарської точки зору, як північ штату Огайо, однак Клівленд в Огайо далеко випереджав Детройт за кількістю населення аж до початку 1910-х років, коли економічна структура останнього зазнала докорінних змін у зв'язку з тим, що у Детройті розпочалося масове виробництво автомобілів.

Місто Цинциннаті у штаті Огайо розташоване на великому вигині річки Огайо. З 1820 року воно стало основним центром збирання та транспортування сільськогосподарської продукції з усього південного сходу сільськогосподарського регіону. Місто Канзас-Сіті, штат Міссурі, яке стоїть при впадінні річки Канзас у річку Міссурі, з перших днів свого заснування почало зростати як великий центр із переробки значних обсягів сільськогосподарських вантажів з використанням річкового транзитного зв'язку. Те, що місто Чикаго розташоване на південному узбережжі озера Мічиган і водночас недалеко від верхів'їв річки Іллінойс, також стало важливим фактором для його стрімкого зростання. Транспортні можливості, що їх надавало таке зручне розташування, згодом були значно вдосконалені завдяки будівництву каналів, залізниць та автомобільних шляхів на захід і на південь крізь багаті сільськогосподарські регіони, а згодом і на схід безпосередньо до швидко зростаючих міст мегалополіса.

ВІДГУК СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА

На початку XIX сторіччя, просуваючись на захід через територію, де зараз лежить сільськогосподарський регіон, хвиля переселення супроводжувалася зростанням виробництва пшениці для східних ринків. Практично відразу проблему перевезення великих обсягів зерна було вирішено завдяки водному транспорту. Але досить скоро було збудовано млини у пунктах навантажування на баржі та на пароплави в таких містах, як, наприклад, Цинциннаті на річці Огайо, або там, де зерно перевантажували з одного виду транспорту на інший, наприклад, у місті Буффало в штаті Нью-Йорк, де закінчувався шлях по озерах і починався канал Ейрі. Продовжувати вирощувати пшеницю на одних і тих самих ґрунтах ставало все важче, тому зона основного її виробництва просуvalася все далі й далі на захід в міру того, як на захід просуvalися поселення фермерів.

Для тих фермерів, що залишалися на цій території, найбільш продуктивним стало тваринництво. Виявилося, що тут дуже вигідно вирощувати і велику рогату худобу, і свиней. З часом виявилося навіть, що вирощувати кормове зерно та відгодовувати худобу настільки вигідно, що ці види сільськогосподарської діяльності остаточно витіснили виробництво пшениці як основний вид сільськогосподар-

ського виробництва з території головного сільськогосподарського регіону.

З економічного погляду виявилося, що вирощувати кукурудзу набагато вигідніше, бо вона повністю відповідала місцевим кліматичним умовам і давала високі врожаї. Цілком пристосована до вологого літа, вона добре визрівала протягом тривалого періоду, коли дні були жаркими, а ночі теплими. Кукурудза приносить гарні врожаї, навіть коли рослини садити близько одна біля одної, а кожна рослина дає два або більше качани зерна. Крім того, кожна рослина має велике стебло і листя – значну зелену масу, яку, відповідно подрібнивши і обробивши, також можна використовувати як поживні корми.

Поєднання власного виробництва кормів з відгодівлею худоби робило фермерів даного регіону найбільш забезпеченими від всіляких несподіванок сільськогосподарськими виробниками у США.

Домінантою пейзажів цього сільськогосподарського регіону є майже симетричні прямокутники полів. Треба сказати, що перші 13 штатів прокладали кордони між собою, вдаючись до різних способів, інколи для визначення приналежності тієї чи іншої земельної ділянки зверталися до системи меж і кордонів, заснованої на видимих особливостях ландшафту, з використанням компасу та лінійних вимірювань. Результати таких вимірювань часто ставали підставою для суперечок та судових процесів. Тому згідно з Ордонансом 1785 року землі на північ від річки Огайо і на захід від Пенсильванії, відомі як північні території, були поділені відповідно на рівні прямокутники, перш ніж почалося їх заселення. Нездолання логіка такого підходу знайшла своє відображення також у практично прямокутній системі доріг на більшій частині Сполучених Штатів між Аппалачськими та Скелястими горами.

Таким чином екологічні, економічні особливості сільськогосподарського регіону створили на його території незмінний, надзвичайно однорідний пейзаж, але є ще одна частина цього регіону, яка не належить до так званого «кукурудзяного поясу». В штатах Вісконсин та Міннесота, на північ від зони вирощування зерна, де кліматичні умови не такі сприятливі для цього, фермери займаються виробництвом молока, як більш вигідним у даних природних умовах. Вирощування зернових на силос, а також вирощування таких видів зернових, як овес та ячмінь, і великої кількості трави на сіно є чудовою базою для виробництва молока. Вироблене в регіоні молоко задовольняє потреби всіх найближчих міст, решта молока переробляється на вершкове масло та сир, які можна, не кваплячись, перевозити на більш далекі ринки. Вісконсин продовжує залишатися одним з найбільших виробників молока в Америці, тут продукується також приблизно половина всіх американських сирів.

Крім того, на західних кордонах міститься ще один винятково важливий регіон, який значно відрізняється від решти сільськогосподарського регіону. Мається на увазі район на захід від Великих озер, який тягнеться вздовж їхнього узбережжя по території штатів Мічиган та Вісконсин, де можливе промислове вирощування різноманітних фруктів. Пом'якшуючий вплив озер захищає квітучі дерева навесні, коли після того, як вони зацвітають, ще вдаряють заморозки, а також затримує перші вбивчі морози восени, – адже тут ростуть і морельки, і яблука, і, нарешті, навіть виноград. Подібний вплив спостерігається і вздовж південного узбережжя озера Ейрі, особливо на території кількох узбережних округів у штаті Пенсильванія та на заході штату Нью-Йорк, де вже понад сто років існують значні плантації винограду.

ЗМІНИ СИТУАЦІЇ

Головний сільськогосподарський регіон був уже цілковито заселений на 1890 рік, і система вирощування кормів та відгодівлі худоби добре себе зарекомендувала і навіть поширилася, з деякими місцевими модифікаціями, на захід до кордонів з Великими рівнинами. Ранні технологічні інновації, такі як запровадження жатки у 1831 році чи сталевого плуга у 1837 році, та інші винаходи, що йшли в руслі головного напрямку економіки регіону, забезпечували її успішний розвиток. Проте пізніші винаходи дещо змінили традиційну економіко-географічну ситуацію. Одна з найбільших змін у так званому «кукурудзяному поясі» полягала у запровадженні сої на початку 1950-х років. На 1925 рік у Сполучених Штатах під сою було відведено 200 000 гектарів. У 1949 році ці площі зросли до 4,5 мільйона гектарів, а протягом наступних 20 років стрибкоподібно збільшилися до 16,6 мільйона гектарів; лише на території сільськогосподарського регіону під сою було відведено 10 мільйонів гектарів. Нині по всій державі під вирощування сої відводиться близько 20 мільйонів гектарів.

Існує кілька причин, що вплинули на таке дійсно грандіозне зростання виробництва сої. По-перше, як і всі бобові, соя діє як відновлювач родючості землі, підвищуючи в ній вміст азоту. По-друге, сою можна вирощувати практично всюди на сході Сполучених Штатів і навіть там, де випадає менше ніж 50 сантиметрів опадів на рік, але можливе зрошування.

По-третє, соєві боби можна просто їсти, а можна переробляти на олію та борошно з низьким вмістом жирів, але високим вмістом протеїну. Це борошно перш за все можна вживати як гарний додаток до кормів для рогатої худоби чи свиней, але його все більше і більше використовують останнім часом для приготування різних продуктів харчування для людей. По-четверте, потреба у їжі та кормах на світовому ринку підтримує експорт сої на досить високому

рівні. Стабільними залишаються і ціни, що звичайно заохочує фермерів і далі вирощувати цю культуру.

Через такі сприятливі обставини саме у головному сільськогосподарському регіоні зосереджено нині значну частку плантацій сої у державі. Традиційну три-чотирирічну сівозміну було замінено на дворічну: соя – кукурудза. В деяких місцях на півдні регіону швидкодозріваючі сорти сої висаджують наприкінці весни після жнив озимої пшениці, таким чином протягом дворічної сівозміни фермери одержують три врожаї (кукурудза, пшениця, соя) практично без втрат у їх кількості.

Протягом останніх десятиліть під впливом механізації та загальної перебудови в суспільстві в регіоні відбулися також певні зміни в кількості та розмірі ферм. Спершу, під час заселення регіону, мінімальний розмір ферми в регіоні становив 64,75 гектара, згодом у різні часи величина ферми могла бути меншою наполовину чи на чверть від цього розміру. Після першого придбання звичайно дозволялося ділити таку ферму на окремі менші ділянки і продавати чи передавати в якийсь інший спосіб до вже існуючих ферм.

На 1900 рік в регіоні можна було знайти різні за розмірами ферми. Приблизно третина ферм мала площі від 73 до 202 гектарів, ще третина від 40 до 72 гектарів, решта були меншими за 40 гектарів. Кількість ферм, що мали площу, меншу ніж 73 гектари, почала різко зменшуватися після 1935 року. На 1965 рік більш ніж половина фермерських господарств регіону мала площу понад 105 гектарів, а кожний п'ятий гектар регіону вже належав до ферми із загальним обсягом землі понад 202 гектари, і цей процес триває.

Все це відбувається під впливом подальшої механізації сільськогосподарського виробництва в регіоні і продиктовано економічними чинниками. Фермери регіону завжди були попереду у запровадженні нових винаходів з метою збільшити свою продуктивність праці на годину. Розлогі поля та рівна поверхня регіону відразу дозволили запроваджувати різноманітні сільськогосподарські машини, які не так вигідно використовувати у невеликих господарствах та на фермах, розташованих на схилах пагорбів.

Скорочення пропозиції на ринку праці, яке виникло на початку 1940-х років в результаті Другої Світової війни, прискорило процеси механізації в сільському господарстві; більшість нововведень стосувалася передусім великомасштабних виробничих процесів. Дво-чотирирядне спорядження поступилося місцем шести-восьмирядному. Процеси складування та перевезення також було максимально механізовано і пристосовано для оперування великими обсягами продукції.

На додаток варто відзначити, що поруч з цими змінами відбувалося і певне зменшення оброблюваної землі в регіоні. Проте ще на 1987 рік кількість оброблюваної землі

сягала 80 відсотків у середньому по регіону, а в таких штатах, як Айова та Іллінойс, навіть 90 відсотків. Незважаючи на це, у переважній більшості округів головного сільськогосподарського регіону протягом двох останніх десятиріч відбувався процес зменшення орної землі.

Хоча вони все ще становлять більшість, проте кількість приватних родинних ферм на території регіону поступово зменшується. Це пов'язано передусім із тим, що вимоги до продуктивності фермерських господарств постійно зростають. Особиста праця фермерів та їхня відданість роботі звичайно є вирішальним фактором у виробництві продукції, але і вимоги ринку не стоять на місці.

Оскільки ефективність виробництва постійно вимагає збільшення площ одночасного обробітку, більшість фермерів вважають за краще або самим орендувати додаткову землю, або здавати її в оренду, ніж просто її докуповувати. Решта робітників на фермі просто наймаються на виконання одного чи кількох виробничих процесів. На додаток треба відзначити, що приблизно третина ферм, які перебувають в оренді, орендуються у власників близькими родичами, для того щоб забезпечити передачу землі від одного покоління до іншого. ■

